

Sygn. akt I Ca 354/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Podwójniak

Sędziowie SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

SSO Joanna Składowska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2015 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa J. P.

przeciwko Gminie M.

o wydanie nieruchomości

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 28 lipca 2015 roku, sygnatura akt I C 41/15

1. oddała apelację;
2. zasądza od powódki J. P. na rzecz pozwanej Gminy M. 90 (dziewięćdziesiąt) złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

J. P. w pozwie z dnia 29 grudnia 2014r. wniesionym przeciwko Gminie M. wniosła o wydanie nieruchomości w postaci działek o nr (...) położonych w M..

Strona pozwana nie uznała powództwa, wnosząc o jego oddalenie oraz zasądzenie od powódki zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 lipca 2015r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo, nie obciążając powódki kosztami zastępstwa prawnego poniesionymi przez stronę pozwaną.

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

B. P. (1) aktem własności ziemi nr ON. (...) nabył nieruchomość położoną w M., o powierzchni 7,36 ha, składającą się z działek oznaczonych numerami: (...) Wymieniony akt własności ziemi obejmował również nieruchomość, którą B. P. (1) nabył umową darowizny w dniu 4 kwietnia 1963 roku (nr rep. (...)), a która objęta jest zbiorem dokumentów

prowadzonym w Sądzie Rejonowym w Wieluniu, w V Wydziale Ksiąg Wieczystych za nr (...). Z nieruchomości B. P. (1), w 1976r., aktem notarialnym nr rep. A (...) zbyta została nieruchomość o powierzchni 0,62 ha, oznaczona jako działka (...). W skład gospodarstwa rolnego objętego (...). (...) w chwili uwłaszczenia nie wchodziły działki (...). B. P. (1) nie kwestionował treści aktu własności ziemi. Podczas odnowy operatu ewidencji gruntów wsi M. (w latach 1983-1984) grunty B. P. (1) zostały oznaczone nowymi numerami działek: (...), o łącznej powierzchni 6,72 ha.

B. P. (1) zmarł 27 marca 1993r. W dniu 21 marca 2000r. Sąd Rejonowy w Wieluniu w sprawie o sygn. akt I Ns 160/00 stwierdził, iż spadek po nim nabyli w częściach równych po 1/2: żona - J. P. oraz syn B. P. (2). W dniu 21 listopada 1991r. Wójt Gminy M. wystąpił do Urzędu Rejonowego w W. z wnioskiem o uregulowanie stanu prawnego gruntów znajdujących się pod drogami gminnymi, a wśród nich działek nr (...) we wsi M.. Kierownik Urzędu Rejonowego w W. decyzją z dnia 20 grudnia 1991r. nr G. (...) (...)orzekł o uznaniu za mienie gminne gruntów położonych we wsi M. o łącznej powierzchni 19,73 ha, w tym działek o nr (...). J. P. wystąpiła z wnioskiem o stwierdzenie nieważności tej decyzji w części dotyczącej działek o nr (...) twierdząc, że działki te stanowiły zawsze jej własność. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w S. decyzją z dnia 8 maja 2001r. nr SKO.40/301/GO/01 odmówiło stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji Kierownika Urzędu Rejonowego w W., powołując się na brak przesłanek wynikających z art. 156 § 1 pkt. 1-7 kpa. Następnie w dniu 29 maja 2001r. J. P. wystąpiła do Starosty (...) o wznowienie postępowania zakończonego decyzją ostateczną Kierownika Urzędu Rejonowego w W. z dnia 20 grudnia 1991r., twierdząc, iż decyzja ta została oparta na spreparowanym oświadczeniu, podpisanym przez niekompetentną osobę. Decyzją nr G. (...) (...) z dnia 26 października 2001r. Starosta (...) stwierdził, że decyzja Kierownika Urzędu Rejonowego w W. z dnia 20 grudnia 1991r., orzekająca o uznaniu za mienie gminne gruntów położonych we wsi M. o łącznej powierzchni 19,73 ha została wydana z naruszeniem prawa i jednocześnie odmówił uchylenia tej decyzji, ponieważ upłynął 5 - letni termin przewidziany w art. 146 § 1 kpa. J. P. wniosła odwołanie od w/w decyzji Starosty (...). Samorządowe Kolegium Odwoławcze w S., rozpatrując odwołanie skierowało sprawę do ponownego rozpoznania przez organ pierwszej instancji, nakazując zbadanie przesłanek do wznowienia postępowania zakończonego prawomocną decyzją Kierownika Urzędu Rejonowego w W. z dnia 20 grudnia 1991r. Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Starosta (...) wydał decyzję z dnia 14 lutego 2002r., nr G. (...) (...) (...), mocą której omówił uchylenia decyzji Kierownika Urzędu Rejonowego w W. z dnia 20 grudnia 1991r. z uwagi na brak przesłanek z art. 145 § 1 kpa. Od ponownej decyzji Starosty (...) odwołanie wniosła J. P.. Decyzją z dnia 25 czerwca 2002r. nr SKO.40/248/GO/02 Samorządowe Kolegium Odwoławcze w S. utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję Starosty (...) z dnia 14 lutego 2002r.

Sąd pierwszej instancji ustalił także, że mocą decyzji nr G.VII. (...) (...) z dnia 15 stycznia 1993r., Wojewoda (...) stwierdził nabycie przez Gminę M. z mocy prawa nieodpłatnie własności nieruchomości mienia gminnego położonego we wsi M. w ewidencji gruntów oznaczonej m.in. jako działki nr (...), mającej uregulowany stan prawny na podstawie decyzji Kierownika Urzędu Rejonowego w W. z dnia 20 grudnia 1991 roku, nr G. (...) (...). W świetle powyższej decyzji, która uprawomocniła się 18 lutego 1993r., Gmina M. stała się właścicielem nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów numerami działek (...). Na nieruchomości tej została położona nitka wodociągowa.

J. P. wystąpiła do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z wnioskiem o stwierdzenie nieważności decyzji Wojewody (...) z dnia 15 stycznia 1993r., nr G.VII. (...) (...) w zakresie m.in. działek nr (...). Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji na skutek wszczętego postępowania z urzędu w sprawie stwierdzenia nieważności w/w decyzji Wojewody (...) wydał w dniu 18 stycznia 2007r. decyzję nr (...), w której odmówił stwierdzenia nieważności decyzji Wojewody (...) z dnia 15 stycznia 1993r. nr G.VII. (...) (...)stwierdzającej nabycie przez Gminę M. z mocy prawa nieodpłatnie nieruchomości położonych we wsi M., m.in. działek nr (...). J. P. wystąpiła do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie jej sprawy. Na skutek tego, Minister Spraw Wewnętrznych decyzją nr (...) z dnia 24 kwietnia 2007r. umorzył postępowanie odwoławcze, wskazując na brak interesu prawnego J. P. do występowania w postępowaniu komunalizacyjnym. Z inicjatywy J. P. toczyło się również postępowanie w sprawie wprowadzenia zmian w operacie ewidencji gruntów wsi M., w zakresie dopisania do pozycji rejestrowej nr (...) zapisanej na B. P. (1) działek (...) o ogólnej powierzchni 0,55 ha. Decyzją nr (...) z dnia 25 listopada 1996r. Kierownik Urzędu Rejonowego w W. odmówił wprowadzenia żadnych zmian. Na skutek odwołania od w/w decyzji złożonego przez J. P. - Urząd Wojewódzki w S. decyzją nr G.II. (...) z dnia 10 lutego 1997r. utrzymał w

mocy zaskarżoną decyzję. W skardze wniesionej na powyższą decyzję do Naczelnego Sądu Administracyjnego, J. P. domagała się uchylenia decyzji Wojewody (...) i zwrócenie jej działek nr (...). Naczelny Sąd Administracyjny w sprawie sygn. akt II SA/Łd 384/97 oddalił skargę wskazując, iż organy administracyjne poprzez wydanie decyzji w przedmiocie wprowadzenia zmian w operacie ewidencji gruntów nie mogą rozstrzygać kwestii spornych związanych z ustaleniem tytułu własności.

Postanowieniem nr RG. (...) - (...) z dnia 20 lutego 2004r., zmienionym postanowieniem z dnia 29 listopada 2004r., Wójt Gminy M. wszczął postępowanie rozgraniczeniowe pomiędzy nieruchomościami oznaczonymi w ewidencji gruntów jako działki nr (...), stanowiącymi – na podstawie decyzji Urzędu Wojewódzkiego w S. Nr G VII. (...) (...) – własność Gminy M. a nieruchomościami oznaczonymi w ewidencji gruntów nr działek: 243 i 247, stanowiącymi własność J. P. i B. P. (2), 312 i 251, stanowiącymi własność J. i K. małż. Gruszka, 246, stanowiącą własność A. i C. małż. (...) oraz 250, stanowiącą własność A. i U. małż. B.. W toku postępowania administracyjnego nie doszło do porozumienia, co do przebiegu granicy pomiędzy nieruchomościami oznaczonymi w ewidencji gruntów jako działki nr (...) stanowiącymi własność Gminy M. a nieruchomościami oznaczonymi w ewidencji gruntów nr działek (...) stanowiącymi własność J. P. i B. P. (2). Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2008r. Sąd Rejonowy w Wieluniu w sprawie sygn. akt I Ns 1242/05 dokonał rozgraniczenia nieruchomości położonej w M. należącej do Gminy M. oznaczonej nr (...) i nieruchomości również położonej w M. należącej do B. P. (2) i J. P. oznaczonej nr (...) oraz nieruchomości położonej w M., należącej do Gminy M. oznaczonej nr (...) i nieruchomości również położonej w M. należącej do B. P. (2) i J. P. oznaczonej nr (...), ustalając przebieg granic między w/w działkami według stanu prawnego tj. akt własności ziemi nr ON. (...), prawomocnej decyzji Kierownika Urzędu Rejonowego w W. z dnia 20 grudnia 1991r. o uznaniu za mienie gminne działek o nr (...), decyzji Wojewody (...) nr G.VII. (...) (...) z dnia 15 stycznia 1993r. stwierdzającej nabycie z mocy prawa nieodpłatnie przez Gminę M. w/w działek oraz na podstawie przeprowadzonej w 1983 roku odnowy ewidencji gruntów. Sąd Okręgowy w Sieradzu postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2009r. w sprawie sygn. akt I Ca 71/09 apelację uczestniczki J. P. od orzeczenia sądu Rejonowego w Wieluniu wydanego w sprawie I Ns 1242/05 oddalił.

Sąd Rejonowy w Wieluniu V Wydział Ksiąg Wieczystych w dniu 5 września 2008r. założył w sprawie dz. kw. (...) księgę wieczystą nr (...) m.in. dla działek o nr (...) położonych we wsi M., gdzie w dziale II jako właściciel została ujawniona Gmina M.. Podstawą prawną wpisu działu II księgi wieczystej była decyzja Wojewody (...) z dnia 15 stycznia 1993r., nr G.VII. (...) (...).

Pozwem z dnia 17 grudnia 2012r. powódka J. P. wystąpiła przeciwko Gminie M. o uzgodnienie treści wskazanej księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Wyrokiem z dnia 5 sierpnia 2013r. Sąd Rejonowy w Wieluniu w sprawie I C 820/12 powództwo oddalił. Oddalona została również przez Sąd Okręgowy w Sieradzu apelacja powódki od powyższego wyroku.

Sąd Rejonowy wskazał, że przedmiotem rozpoznania w niniejszym postępowaniu było roszczenie windykacyjne oparte na art. 222 § 1 kc, które służy do ochrony uprawnienia właściciela do wyłącznego posiadania rzeczy.

Przesłanką wystąpienia z roszczeniem windykacyjnym jest relatywnie trwale wkroczenie w sferę uprawnień właściciela przez nieuprawnionego, którego skutkiem jest całkowite pozbawienie właściciela władztwa nad rzeczą, a legitymowanym do wystąpienia z roszczeniem jest właściciel rzeczy, na którym w myśl art. 6 kc, spoczywa ciężar udowodnienia, że przysługuje mu prawo własności.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, powódka nie zdołała wykazać, że przysługuje jej prawo własności w stosunku do nieruchomości, których żąda wydania od pozwanej Gminy. Tym samym jej powództwo podlegało oddaleniu z uwagi na brak legitymacji procesowej czynnej. Jak wynika bowiem ze zgromadzonego materiału dowodowego, J. P. nie dysponuje jakimkolwiek dokumentem, z którego wynikałoby prawo własności nieruchomości. Właścicielem wskazanych działek jest obecnie Gmina M., której prawo własności wynika z prawomocnej decyzji Kierownika Urzędu Rejonowego w W. z dnia 20 grudnia 1991r. nr G. (...) (...) o uznaniu za mienie gminne gruntów, w tym działek nr (...) i prawomocnej decyzji Wojewody (...) z dnia 15 stycznia 1993r., nr G.VII. (...) (...). Wskazane wyżej dokumenty

zostały wydane przez powołane do tego organy administracyjne, które orzekały w zakresie swojego przedmiotu orzeczenia, zgodnie z obowiązującymi je zasadami proceduralnymi. Podejmowane przez powódkę wielokrotne próby wzruszenia w/w aktów administracyjnych okazały się bezskuteczne. Powódka nie wykazała także w trakcie niniejszego postępowania, aby decyzje te można było uznać za bezwzględnie nieważne z powodu ich wydania przez nieistniejący lub oczywiście niewłaściwy organ, bądź też z pominięciem wszelkiej procedury, wymaganej do ich wydania, bądź wreszcie, aby decyzje te dotyczyły kwestii w nich zawartych, ale niebędących przedmiotem ich rozstrzygnięcia. W świetle powyższego decyzje te wiążą sąd powszechny.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 kpc.

Powódka wniosła apelację od powyższego wyroku, wnosząc o jego uchylenie.

W uzasadnieniu podniosła następujące zarzuty:

- niesłusznie nie uwzględniono wniosku o wezwanie obecnego Wójta na rozprawę,
- za dużo miejsca Sąd w uzasadnieniu wyroku poświęca wydanemu Aktowi Własności Ziemi oraz odnowie ewidencji,
- Sąd wymieniając decyzję MSWiA pomija istotną dla sprawy informację, że Sąd ma prawo dokonać weryfikacji decyzji komunalizacyjnej,
- założenie księgi wieczystej dla spornych działek przez Gminę stanowi rażące naruszenie prawa, ponieważ ukryto prawdę, że powódka rości sobie do nich pretensje,
- Sąd nie zwrócił również uwagi na to, że w 1990r., gdy wyszła ustawa o mieniu gminnym, to powódka miała prawo do tych działek, a nie Gmina.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zarówno z treści pozwu, jak też uzasadnienia apelacji wynika, że powódka zmierza do podważenia oceny skutków prawnych jakie wywołała decyzja administracyjna Kierownika Urzędu Rejonowego w W. z dnia 20 grudnia 1991 roku nr G. (...) (...), w konsekwencji zaś do uzyskania wyroku niejako anulującego jej skutki. Takiego celu powódka nie może jednak osiągnąć wszczynając postępowanie sądowe, a to z uwagi na fakt, że uchylenie decyzji administracyjnej lub stwierdzenie jej nieważności może nastąpić jedynie w trybie postępowania administracyjnego. Zgodnie z przepisami art. 154 i 155 kpc, decyzja ostateczna może być uchylona lub zmieniona jedynie przez organ, który ją wydał i tylko w wypadku spełnienia przesłanek określonych powyższymi przepisami. Także procedura stwierdzenia nieważności decyzji, czy też jej niezgodności z prawem jest odrębnym, samodzielnym postępowaniem administracyjnym, mającym odrębną podstawę prawną. Dopóki decyzja administracyjna nie zostanie uchylona, albo nie dojdzie do stwierdzenia jej nieważności, sąd powszechny związany jest treścią decyzji ostatecznej i nie może dokonywać ustaleń podważających jej zasadność, nawet rozstrzygając o żądaniu mającym charakter żądania cywilnoprawnego. W doktrynie i judykaturze jednolicie przyjmuje się bowiem zasadę uwzględniania przez sądy powszechne skutków prawnych orzeczeń organów administracyjnych, która ma swoje źródło w prawnym rozgraniczeniu drogi sądowej i drogi administracyjnej, czego wyrazem są art. 2 § 3 i art. 177 § 1 pkt 3 kpc oraz art. 16 i 97 § 1 pkt 4 kpa, a pod rządami Konstytucji także w idei podziału władz (art. 10) oraz działania organów władzy publicznej na podstawie i w granicach prawa (art. 7). Zasada ta - jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy - doznaje ograniczenia jedynie w myśl koncepcji tzw. bezwzględnej nieważności decyzji administracyjnej, to jest wówczas, gdy decyzja została wydana przez organ niepowołany lub w zakresie przedmiotu orzeczenia bez jakiegokolwiek podstawy w obowiązującym prawie materialnym względnie z oczywistym naruszeniem reguł postępowania administracyjnego. W tych przypadkach sąd nie jest związany decyzją administracyjną, ponieważ jest ona bezwzględnie nieważna (nieistniejąca prawnie) i - pomimo jej formalnego nieuchylenia - nie wywołuje skutków prawnych (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1938 r., C.I. 1432/37, "Przegląd Notarialny" 1939, nr 2, s. 19, z dnia 4 listopada 1938 r. C. II 1625/37, "Przegląd Sądowy" 1938, poz. 503, z dnia 27 września 1948 r., C. 574/48, "Przegląd Notarialny" 1949, nr 3-4, s. 324, z dnia 2 stycznia 1962 r.,

4 CR 445/61, OSNCP 1963, nr 4, poz. 82, wyroki z dnia 12 maja 1964 r., II CR 185/64, OSNCP 1965, nr 3, poz. 41, z dnia 6 marca 1967 r., III CR 402/66, "Informacja Prawnicza" 1967, nr 6, poz. 10, z dnia 3 lutego 1976 r., II CR 732/75, OSNCP 1976, nr 12, poz. 263, uchwały z dnia 18 listopada 1982 r., III CZP 26/82, OSNCP 1983, nr 5-6, poz. 64, z dnia 27 września 1991 r., III CZP 90/91, OSNCP 1992, nr 5, poz. 72, postanowienia z dnia 9 listopada 1994 r., III CRN 36/94, OSNC 1995, nr 3, poz. 54, z dnia 24 maja 1996 r., I CRN 67/96, niepubl., z dnia 30 czerwca 2000 r., III CKN 268/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 10, wyroki z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120, z dnia 12 marca 2004 r., II CK 47/03, z dnia 28 lipca 2004 r., III CK 296/03, "Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego" 2005, nr 6, s. 29, postanowienie z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 251/04, "Przegląd Sądowy" 2006, nr 3, s. 113 i wyrok z dnia 30 stycznia 2007 r., IV CSK 350/06, niepubl.).

W przedmiotowej sprawie zasadnie uznał Sąd pierwszej instancji, iż decyzja Kierownika Urzędu Rejonowego w W. z dnia 20 grudnia 1991 roku nr G. (...) (...) o uznaniu za mienie gminne gruntów położonych we wsi M., w tym działek o nr (...), jak i wydana w oparciu o nią, decyzja Wojewody (...) z dnia 15 stycznia 1993r. nr G.VII. (...) (...), stwierdzająca nabycie przez Gminę M. z mocy prawa, nieodpłatnie prawa własności działek nr (...) położonych w M., na podstawie której Gmina M. została ujawniona jako właściciel działek nr (...), zostały wydane przez powołane do tego organy administracyjne, które orzekały w zakresie swojego przedmiotu orzeczenia, zgodnie z obowiązującymi je zasadami proceduralnymi. Mimo wielokrotnych prób powódce nie udało się skutecznie w toku postępowania administracyjnego decyzji tych podważyć, przez co uzyskały one status ostatecznych. Tym samym Sąd w niniejszym postępowaniu jest związany ich treścią.

Trzeba również podkreślić, iż dla nieruchomości, której powódka wydania się domaga urządzona jest księga wieczysta, w której pozwana wpisana jest jako właściciel. Wpis ten, zgodnie z art. 3 ustawy z dnia z dnia 6 lipca 1982r. o księgach wieczystych i hipotece objęty jest domniemaniem zgodności z rzeczywistym stanem prawnym. Próba jego podważenia za pomocą stosownego powództwa opartego o art. 10 ustawy zakończyła się dla powódki niepowodzeniem, powództwo zostało prawomocnie oddalone. Orzeczenie to, zgodnie z art. 365 kpc, jest dla stron i sądu wiążące.

Wbrew zatem zarzutom apelacji, Sąd pierwszej instancji prawidłowo stwierdził, iż właścicielem spornych działek jest Gmina M., decyzja administracyjna, na podstawie której nastąpiło nabycie prawa własności nie podlega weryfikacji w zakresie jej merytorycznej poprawności przez sąd powszechny, powódka nie wykazała się żadnym konkurencyjnym tytułem własności, a wpis w księdze wieczystej jest prawidłowy.

Jak słusznie podkreślił Sąd Rejonowy, roszczenie windykacyjne służy wyłącznie właścicielowi. Brak tego przymiotu po stronie powoda skutkować musi uznaniem braku po jego stronie legitymacji czynnej i oddaleniem powództwa.

Mając powyższe na uwadze, należało ocenić apelację powódki jako oczywiście bezzasadną i na podstawie art. 385 kpc orzec o jej oddaleniu.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono na mocy art. 108 § 1 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego należnych pozwanej, ustalono na podstawie § 6 pkt. 2 w zw. z § 6 pkt.2 i § 12 ust.1 pkt.1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.